

פרשת משפטים

העושה חסד גם בשמים עושים עמו חסד

בפרשה מוזכרות כמה מצוות שיסודם גמילות חסדים כגון, עזוב תעזוב עמו לעזור לחמור שכרע תחת משאו, מצוות הלואה להשיב את משכון עבור ההלוואה כשהוא צריך ולקחת ממנו רק בזמן שאיננו צריך למשכון ועוד

גמילות חסדים הם אחד מעמודים שעליהם העולם עומד כמו שכתוב במסכת אבות פ"א על שלשה דברים העולם עומד תורה עבודה וגמילות חסדים.

הרמב"ם בספר המצוות כותב שגמילות חסדים נכלל במצוות ואהבת לרעך כמוך **(ויקרא יט-יח)** **כתוב במסכת ראש השנה דף יח**: שאם נגזר על האדם דין עם שבועה אי אפשר לבטלו, הקב"ה נשבע לבית עלי שלא יתכפר עוונם על מעשיהם הרעים ומשום כך נגזר זרעם למות בגיל עשרים ואומרת שם הגמרא שהגזר דינם לא מתכפר בקורבנות אבל מתכפר בתורה בגמילות חסדים

רבה ואב"י שהם מזרע עלי רבה שעסק בתורה חי עד גיל ארבעים ואב"י שעסק גם בתורה וגם בגמילות חסדים חי עד גיל שישים **הגמרא (סוטה יד)** אומרת דרש ר' שמלאי תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים תחילתה גמילות חסדים דכתיב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור ויילבישם וסופה גמילות חסדים דכתיב ויקבר אותו בגיא וזה מראה על חשיבותו של גמילות חסדים

כתוב מסילת ישרים (פרק יט) והנה גמילות חסדים הוא עיקר גדול לחסיד הגמרא **שבט קנא, ב)** אומרת **כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים**, וזה פשוט, כי הקדוש ברוך הוא מודד מדה כנגד מדה, ומי שמרחם ועושה חסד עם הבריות, גם הוא בדינו ירחמוהו וימחלו לו עונותיו בחסד, **שהרי מחילה זו דין הוא, כיון שהיא מדה כנגד מדתו**

ומי שאינו רוצה להעביר על מדותיו, או אינו רוצה לגמול חסד, הנה הדין נותן שגם עימו יתנהגו בדין ולא ברחמים ומי עמו זה ואיזה הוא שיוכל לעמוד אם הקדוש ברוך הוא עושה עמו רק לפי הדין,

ואפילו דוד המלך מתפלל ואומר (תהלים קמג, ב) ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי, אמנם העושה חסד יקבל חסד, וככל מה שירבה לעשות כך ירבה לקבל, ודוד היה מתפלל במדתו זאת הטובה שאפילו לשונאיו היה משתדל להיטיבו בכלל הענין הזה שלא לצער לשום בריה אפילו בעלי חיים ולרחם ולחוס עליהם, ע"כ

סיפר לי אדם על משפחה שנפטרה להם אימם לי"ע והיה להם גמ"ח לעילוי נשמת אימם של חלוקת מצרכים ועזרה לנוזקים ולאחר זמן החליטו לקנות ספר תורה לעילוי נשמת אימם והכספים באו על חשבון הגמ"ח כיון שכל המשפחה תרמה לגמ"ח זה ולאחר שהכניסו את הספר תורה הגמ"ח ירד מאד בעשיתו באה להם אימם בחלום ואמרה להם מה אני צריכה את הספר תורה שקוראים בו פעם בכמה זמן עד שמיגע תורו לעלות הנחת תורה הגדולה שאתם עושים בגמ"ח גדול לאין ערוך מהספר תורה שתרמתם לעילוי נשמתו תחזרו לגמ"ח

וכן סיפר לי אדם שיש לו גמ"ח לעילוי נשמת אביו שפעם בא אליו בחלום ואומר לו אתה עושה לי הרבה נחת רוח בשמים **גמילות חסדים היא כל עזרה** שהנך יכול לעזור ליהודי שומר שבת **לְבַקֵּר חֹלִים וּלְרַפְאוֹתֵם. לְתַת צְדָקָה לְעִנְיִים. הַכְנִסֵת פֶּלֶא לְחַפָּה בְּאֵת שְׁלוֹם בֵּין אֶדָם לְחֵבְרוֹ.**

כתוב פלא יועץ (ערך חסד) וכללות החסד הוא שיעשה חסד בגופו ובממונו ובדבריו, וכל איש אשר בכחו לעשות יעשה, אין חלוק בין רב למועט, מצוה מהתורה הוא עושה, **כגון לפתוח הדלת לדופק על הדלת, וכגון להחליף מעות בפרוטות, וכגון להושיט דבר לחברו וכדומה**, כמה דברים יש שהם קלים לעשות חסד עד שכמעט זה חננה זה אינו חסד ובני אדם מזלזלים בהם ולא ידעו מה הוא חסד ומה רב טובו.

כותב **שערי תשובה** (השער השלישי אות נד). וחייב אדם לחשוב מחשבות הלהלות עצות הגונות ומתוקנות לחבירו. וזה אחד מעיקרי דרכי **גמילות חסדים** וכי' חז"ל מאד החמירו באדם שאינו רוצה לגמול חסד כשיכול לעזור ר' **יהודה אומר: כל הנוהר בגמילות חסדים כאלו כופר בעקר. אבל דוד המלך עליו השלום מה היה עושה? היה גומל חסד לכל וכו'.**

בְּשַׁעֲרֵי תְּשֻׁבָה בְּמִצְוַת חֶסֶד כִּי כֹתֵב אִם עָנִי מִבְּקַשׁ הַלְוָאָה וְלֹא נוֹתֵן לוֹ עֹבֵר בְּשָׁנֵי לְוִיִּם

אומר הרב הקדוש רבי שלמה מזוועהיל זצוק"ל "כל פסיעה שאדם פוסע עבור הלואה - חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו מסופר על הסבא מסלבודקה (הסבא מסלבודקה ע"י שלא) "כל מחשבותיו היו נתונות האיך לגמול תמיד חסד עם בני"א, והוא היה מוכן למסור נפשו לטובת כל יחיד ויחיד וכו'. היה מחפש הזדמנות שיוכל לגמול חסד, וכל מי שבא לנגד עיניו

תקופת התורה
4:59
תקופת התורה
6:08
תקופת התורה
6:43

היה מערה עליו את כל מדת טובו, ואם לא היתה ההזדמנות להיטיב בפועל, היה מביע משאלתו זו לפחות בפה, והיה מברך את כל אחד, מתפלל לשלום כל אחד (בלבבי משכך אבנה).

חסד הוא מהדברים שאוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא כלומר דבר זה מביא לאדם שפע וברכה גם בעוה"ז

ומסופר (פרקי דרבי אליעזר פרק יז) על איזבל הרשעית שהיה ביתה סמוך לשוק, וכל חתן שהיה עובר בשוק היתה יוצאה מתוך ביתה ומוחאת כפים ומקלסת בפיה ומהלכת עשר צעדות, ונתנבא עליה אליהו זכור לטוב שהכלבים יאכלו את איזבל בחלק יזרעאל והאברים שהיו גומלי חסד לשמח חתן וכלה לא שלטו הכלבים בהם שנאמר (מלכים ב ט לה) "וַיִּלְכוּ לְקַבְּרָהּ וְלֹא מָצְאוּ בָּהּ כִּי אִם הַגְּלִגְלִית וְהַרְגְּלִים וְכַפּוֹת הַיָּדַיִם" הראש וידיים ששמחו לא אכלום הכלבים

סגולה להינצל מגזרות קשות ואפי' ממות, שישתדל לעסוק הרבה בגמילות חסדים כמובא במס' שבת (קנו:), שהחוזים בכוכבים ראו בתחזיותיהם שפלוני ואלמוני עליהם למות היום, אבל בזכות צדקה וחסד שעשו נותרו בחיים והגזרה התבטלה מעליהם עד שיצא רבי עקיבא ודרש: "וצדקה תציל ממות" כתוב מסכת דרך ארץ (פרק ז הלכה טז): אהוב את גמילות חסדים, כדי שתנצל ממלאך המות.

בהקדמה לנפש החיים כתב בנו של הגר"ח וז"ל, "והיה רגיל להוכיח אותי, על שראה שאיני משתתף בצער אחרים. וכה היה אלי דברו תמיד, שזה כל האדם לא לעצמו נבא, רק להועיל לאחרני, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות". בכלל גמילות חסד הוא להאיר פנים לשני ולהחמיא לו לפעמים מחמאה לאדם שווה לו ועושה לאדם נחת רוח יותר מהרבה ממון תמיד לחפש על מה להחמיא ולהחמיא, להחמיא אין בו הוצאת ממון כלל ומקבל המחמאה הוא מדושן עונג ושכרו של המחמאי גדול בשמים

בגמרא תענית מובא (כב.) שהגורם לשמח את חברו, הרי הוא בן העולם הבא. **שאל המלך מבנימין** זכה למלכות בזכות סבו. שהיה הולך בלילות ומדליק נרות ופתילות כדי שאנשים ההולכים בדרכים לא יכשלו. (ירושלמי שבתות פרק ז הלכה ב)

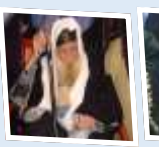
כתב הגר"א מי שהוא בעל גמילות חסדים בידוע שהוא ירא שמיים שנאמר "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו". (תהילים קג יז).

מעשה בתלמיד חכם חסיד ועניו, ועשה שאלת חלום מי יהיה אחד מחבריו בעולם הבא, ונאמר לו בחלום, שפלוני הקצב יהיה מחבריו בעולם הבא., והיה החסיד דואג ונאנח עד מאוד ענו לו משמים הידעת את אשר עשה הקצב מעשים טובים שלא יוכל כל אדם לעשות, ומעלתו מעלה גדולה בעולם הבא. קם החכם בבוקר, והלך לקצב, ואמר לו: הודיעני מעשך. אמר לו הקצב: אדוני, קצב אני מהריווח אני נותן חצי לצדקה, ומהחצי השני אני מפרנס את נפשי ונפשות בני ביתי. אמר לו החכם: אנשים רבים נותנים צדקה יותר מזה, אבל הודיעני אם עשית דבר גדול שלא יוכל לעשות שום אדם אחר! אמר לו: אדוני, נזכרתי שפדיתי נערה מהגויים

וקניתי אותה בדמים מרובים יותר מממוני, וגידלתיה עד שבגרה. וכשהגיע בני לגיל (21), דברתי עמו, ואמרתי לו שרצוני שישא את הנערה הזאת לאשה, ואני אתן להם בגדים ותכשיטים חשובים מאוד. בני הסכים

עשיתי סעודה גדולה לכבוד החופה, וכל העניים באו, והושבתי אותם עם בני העיר כדי שלא יתביישו, ושמתי לפנים מאכלים ומעדנים, ואכלו ושתו, והיו שמחים וטובי לב. והנה שמתי לב, שבאחד השולחנות לא היו אוכלים כלום, נגשתי לשם ושאלתי: אחי למה אינכם אוכלים כלום? ויאמרו לי: העני הזה שהושבת עמנו, בוכה מהעת שישב כאן עד עכשיו, ולכן אנו לא נוכל לאכול מפני אונתו. לקחתי את העני ביד, והוצאתיו לחוץ ואמרתי לו: אחי, הודיעני מה יש לך ואל תעלים ממני כלום, אם יש לך חובות, אני אשלם, ענה העני אין לי חובות אני בוכה על הנערה שאתה משיא אותה לבנך, שהיא מאורסת לי וכך וכך סימנה, קראתי לבני ואמרתי לו שהחורה כבר שייכת לעני זה, ולכן הוא יחוגג את החתונה במקומך! הסכים בני לדברי, והבאתי להם כל מה שהיה מוכן בבית עבור בני, ויישבו עמי ימים רבים, עד שרצו לשוב לעירם, ונתתי להם מתנות טובות וצדה לדרך ואשלחם בשלום, ושאלתי בכל עת לעוברי דרך בשלומם. כששמע החכם את הסיפור שסיפר לו הקצב, אמר לו בהתפעלות: ברוך אתה לה' שהניחות את לבבי ושימחתני, כי אתה עתיד להיות אחד מחברי בעולם הבא. (אוצר המדרשים עמוד 320). רואים שבזכות מעשה צדקה וחסד זכה להיות שכנו של צדיק וחסיד ה' יזכנו ב"נ להיות מגומלי חסדים

שבת שלום ומבורך

קריאת שנים מקרא ואחד תרגום עם רש"י וזכה במחיצתו

סיפור מתחיל בשעה שהרב אליהו ונחוצקר, כיום מנהל הישיבה התיכונית בקריית אתא, היה ילד בכיתה ו'. באחד השיעורים המורה שלו סיפר לתלמידים סיפור, שאירע באותו זמן, שזינעו אותם ונחרת בליבם. באותה שנה, בלי"ג בעומר, אירעה תאונת דרכים ל"ע מחרידה בכביש העולה למירון. משאית, שהסיעה את תלמידי ישיבת פרשבורג אל הילולת רבי שמעון בר יוחאי, התהפכה באחד הסיבובים. ולא עלונו, כמה מבחורי הישיבה נהרגו, והאחרים נפצעו, מקצתם במצב קשה מאוד. חברים ובני משפחה לא חדלו מלפקוד את מיטת חוליו של אחד הבחורים הפצועים. מצבו נחשב אנוש. הוא שכב במחלקת טיפול נמרץ, מחוסר הכרה. חבריו עשו משמרות להיות עמו, ובד בבד ארגנו קבוצות של תהילים לרפואתו. בוקר אחד התעורר הבחור הפצוע. שמחתו של הוריו ושל חבריו הייתה גדולה, וכולם ושחבו את הקב"ה. הרופאים ובני המשפחה ניסו לדובבו ולשוחח עמו, אולם הבחור לא הגיב מיד. נדמה היה, שהתעורר מחלום עמוק ועדיין היה נתון לרישומו. עבר זמן מה, מה שלום חבריו שנסעו עמו ברכב. אחרי התלבטויות רבות סופר לו בזהירות על התאונה הקשה ופטירת חבריו הטובים. לשמע הדברים דמעות זלגו מעיניו וחקקו את גרונו. לבסוף התגבר, והחל לספר: "בשעה ששכב מחוסר הכרה, ראה את אחד הנספים בתאונה, חברו הטוב בישיבה, שעמו למד 'חברותא'. היה ברור לו, שהלה נהרג, שכן הוא, הבחור הפצוע, שאל אותו: 'היכן אתה שם, למעלה?' הבחור הנפטר הפתיע ואמר, כי הוא נמצא במחיצתו של רש"י הקדוש. תמה הפצוע ושאל אותו: 'אמור לי בבקשה, במה זכית לכך?', והנפטר השיב, כי הקפיד מאוד לקרוא בכל שבע את הפרשה, שניים מקרא ואחד תרגום עם רש"י על פרשה. 'באתי בשל לך', המשיך הנפטר, 'כי אתה תתלים ותצא בריא מהפציעה הקשה, אולם זאת בתנאי אחד'.... 'מהו התנאי?', שאל הפצוע בחזיונו, והנפטר ענה: 'אם תקבל עליך לפרסם ברבים מכאן ולהבא את חשיבות הקריאה של שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י של הפרשה כולה'. 'מובן שהסכמת, ואז התעוררתי', סיים הפצוע את דבריו המופלאים באוזני הנוכחים. בשעות הסיפור הזה תכה גלים ועבר מפה לאוזן בקרב הציוני לומדי התורה ושומרי המצוות, ואף מחוצה לו, ורבים החלו להקפיד על קריאת שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י. שנים רבות עברו. בשנת ה'תשנ"ז חל ל"א בעומר במוצאי שבת. המונים הגיעו לעשות את השבת במירון. בצהרי יום שישי, בשעה מאוחרת, הגיעה למירון מירושלים קבוצה מתלמידי ישיבת פרשבורג, והם חיפשו מקום להתאכסן בו. אולם מפאת העובדה, כי רבים הצימצא בקרבתו של רש"י הקדוש - לא ניתן למצוא אכסניה, שבה יוכלו לשהות. הם ניסו כל דרך אפשרית, אולם כשמאמציהם עלו בתוהו, הם החלו לנקוש בבתים ולשאול, האם יש מקום פנוי בביתם. עבר זמן מה והם הגיעו לבית ר' אליהו ונחוצקר. התלמידים, ובראשם מבוגר אחראי, התחננו לר' אליהו שיארח אותם השבת, וכי אין להם מקום אחר לשהות בו. משפחת ונחוצקר הסכימה על אתר ובחפז לב וערכה שבת עשירה ומיוחדת לבני הישיבה. במוצאי שבת התארגנה קבוצה לעלות אל ציונו של הרשב"י, אולם אז גילו, כי אחד הבחורים, שהיה אמור להביא את השמן - שכח. וכי אין בידם שמן בעבור ההדלקה על הציון. הם שאלו את בעל הבית אם יוכל לתת להם שמן. הרב ונחוצקר נזכר כי לפני שנים קיבל מילל 18 ליטר שמן מאחד מערביי הסביבה, ומאז הוא יושב שומם בביתו. מיד רץ והביא להם, והם לא הפסיקו להודות לו והבטיחו שיתפללו עליו בציון. כשנפרדו שאל הרב ונחוצקר את האיש המבוגר מאיזו ישיבה באו. "מישיבת פרשבורג בירושלים אנו, ואני אחד מצוות הישיבה... האם כבודו שמע על הישיבה שלנו?". הרב ונחוצקר לא היה צריך לאמץ את מוחו, שכן הסיפור שמע בתור ילד נחקק היטב בליבו. "ודאי", ענה האיש, והחל לספר את כל אשר זכר מסיפור התאונה, הפצוע שהחלים, ופרסום מעלת לימוד שנים מקרא ואחד תרגום עם רש"י. למשמע דבריו אורו פניו של האיש, והוא אמר במפתיע: "אם כן, זכיתי שהדברים אכן התפרסמו כראוי. אני הוא אותו בחור פצוע שניצלתי וחלמתי את אותו חלום!!".

התוכי שהחזיר בגידולה

מעשה המשפחה בגידולה תוכי מדבר - ענק, ססגוני ושובה לב. היה התוכי ממש כבן בית, הכלוב שימש לו רק כמעון לשינה, ובכל שעות היום היה מעופף בבית, נתלה על הכתף, ואף מטייל להנאתו בחצר, הכיר את כל בני הבית בשמם, ורכש אוצר מילים נכבד. כאשר זכו וחזרו בתשובה - זכה גם התוכי להגדיל את אוצר המילים שלו: כשצלצל הטלפון, היה קורא: הלו, שלום, ברוך ה', בעזרת ה', וביום שישי, מבלי שאיש יאמר, היה מתחיל לקרוא: "שבת שלום, שבת שלום". יום אחד יצא התוכי לחצר ליהנות מקני החמה, אותה עת התקלקל דוד השמש על הגג. עלה אחד מבני הבית לתקנו, שחרר את הצינור - וזרם מים חמים ניתז למרחוק ושטף את התוכי הנופש. נבהל התוכי, פרש כנפיים ופרח. כששבה אליו רוחו, הביט למטה ולא ראה עוד את הבית, לא זיהה את החצר, המשיך במעופו מבוהל ונסער, עבר מעל שדות ופרדסים, שכונות ומגרשים, עד שאפסו כוחותיו, והוא צנח אי שם מעולף.

ובבית - צער רב. חיפשו בקדחתנות, ולתוכי אין זכר, נעלם ואיננו. נקפו ימים ונקפו שבועות, ואין קול ואין עונה. חלפה שנה, ואיש לא דיווח על הימצאות התוכי ברשותו. והנה באחד הימים פנו אל בעל התוכי האובד, בבקשה: פלוני, חובב תוכים מושבע, התחיל לאחרונה לצעוד את צעדיו הראשונים אל היהדות, ואתה, הרי היה לך בעבר תוכי בביתך, ודאי תמצא אתו שפה שותפת, ותחזקו בדרכו החדשה. נענה והתקשר אל רעו התוכיין. ברכו על הצטרפותו למשפחת השבים, והחלו לדבר על תחביבם המשותף. סיפר כמובן אף על התוכי המיוחד שהיה לו, אשר היה קורא: ברוך ה', בעזרת ה', ובישר על בוא השבת. התוכיין התפעל עד בלי די. כשהשיחה הסתיימה, שאלה אותו: "מי היה זה?" הביט בכלוב התוכי שבביתו במבט מהרהר, ואמר: "בעליו של התוכי".... אכן היה זה התוכי ההוא שאיבד את דרכו, וצנח באפסית כוחות במגרש ריק. לדים, שידעו על תחביבו של האיש, הזעיקוהו לטפל בתוכי המעולף. טיפל בו במסירות ונקשר אליו. דבר אחד הפריע לו - בכל פעם שהטלפון היה מצלצל, היה התוכי קורא: "ברוך ה', בעזרת ה'!!" וביום שישי היה צוחק: "שבת שלום, שבת שלום!!" וכך יום אחר יום, שבת אחר שבת, ובני

הזוג החלו להתעניין ביהדות, והחליטו להרשם לסמינר. והנה עכשיו התגלה להם בעליו של התוכי היקר... אך כיצד יוכלו לוותר עליו? אבל דווקא האשה היתה נחרצת: "ה' מעמיד את אבותינו בניסיון! אם תשובתנו כנה - נחזיר את התוכי לבעליו!!" וכך הושב לבעליו

התמדתו ושקידתו ושקיעתו בתורה של מרן הרב עובדיה

ומעשה במרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל שהתארח בשבת קודש אצל יהודי נכבד בחו"ל. והנה לערך בשעה שלוש לפנות בוקר, כשכל בני הבית נמו את שנתם, קם מרן משנתו לעסוק בתורה. לאחר דקות מספר, שמע מישהו אומר לו "שבת שלום", השיב לו מרן "שבת שלום" מבלי להוציא עיניו מהספר. לאחר כמה רגעים שוב שומע מרן שמישהו אומר לו "שבת שלום", והשיב לו "שבת שלום" והמשיך בלימודו. אך הלה לא סיים, ומידי דקה דקותיים חזר ואמר "שבת שלום", "שבת שלום". התפלא מרן, מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להפריע לו בלימודו, וישא עיניו וירא והנה - תוכי! בפנית החדר שהורגל בשבת לומר "שבת שלום".

חזר בתשובה בזכות המנורה הקטנה שבמקרר

בדידי הוא עבדא, קרוב משפחה נפטר, וזכה לחזור בתשובה שלמה על ידי השתלשלות מדהימה של 'בואו חשבון' דהיינו שהוכחתי לו על ידי חשבון פשוט שיש דברים שבכוחו לעשות אותו קרוב לא זכה להיות שמר תורה ומצוות במשך שנים נסיונו להשפיע עליו שיטתה את ארחות חייו אבל הוא סרב בעקשנות לשמוע. גם כאשר נפטר אביו עשה רק את הפעולות המינימליות, ישב שבעה אמר קדיש ושם, אבל המשיך את חייו כהרגלו, ולא אבה לשמוע על שינוי דרך, אחרי כמה שנים נפטרה אמו, והנה, מספר חדשים לאחר מכן התפלגנו מאוד לראותו כשלאישו תבושה כיפה גדולה והוא מצהיר מתפלל מדי יום, שומר על כשרות ועל שבת. לא ידענו מה קרה, ומי השפיע עליו לשנות את דרכו, הרי גם אנוחנו נסיונו והשתדלנו במשך כל השנים להשפיע עליו ולא הצלחנו, והנה נודע הדבר, הוא עצמו ספר לנו מי הצליח להשפיע עליו לעשות שינוי כה דרמטי בחייו. וכך ספר: בתום שבעת ימי האבל על אמי, נגש אלי אחד מקרובי המשפחה, יהודי חרדי ונעים הליכות, ואמר לי: "האם רצונך לעשות דבר פשוט וקל, לעילוי נשמתה של אמן עליה השלום?" אני 'נדלקתי' מהמושג 'דבר פשוט וקל' ובו במקום השבת: אני מוכן. וכי מי לא יהיה מוכן לעשות דבר פשוט וקל לעילוי נשמת אמו! מששמע הקרוב החרדי את תשובתי החיובית, אמר לי שמדי יום שישי. טרם כניסת השבת, אכבה את מנורת המקרר כדי שכשאפתח את המקרר בשבת, לא תדלק המנורה, "את שמירת השבת הוא תקדיש לעילוי נשמת אמן", בהתקרב זמן השבת, כבתי את מנורת המקרר, וידעתי שאני עושה זאת לעילוי נשמתה של אמי. היש דבר קל מזה? אבל, לא עברו שתיים ושלוש שבתות עד שהתחלתי לשאול את עצמי, אם אינך מדליק את מנורת המקרר - מדוע הנך מדליק את מנורת בסלון וביתר חדרי הבית? נסיתי לדחות את השאלה הזו שפעעפה בתוך מעי אבל לא עזר לי כלום, כיון שאני אדם הפועל על פי כללי ההגיון, המשתכח כל העת להטיף לעצמי, ולומר 'אם אינך מדליק את מנורת המקרר לא תדליק גם את המנורות בחדרי הבית'. עד שהזמנתי חשמלאי שיתקין שעון שבת בביתי, כדי שאוכל להמנע מהדלקת האור בחדרים. ואז הגיע תורו הרדוי שהיה בבית, אם אינני מדליק את המנורה במקרר ובחדרים, כיצד אני מרשה לעצמי להדליק את מכשיר הרדיו? כך הפסקתי בהדרגה גם את המזאנה לרדיו. ואז התחלתי לשאול את עצמי אם את האורות בבית אינך מדליק, וגם את המכשיר הרדיו, איך הינך מפעיל את הרכב בשבת? וכך פתחתי בתהליך עקבי שלח מחיקת עוד חלול שבת, ועוד חלול, ועוד חלול, עד שהצלחתי בסיעתא דישמיא להתנזר כמעט מכל אסורי השבת. ואז בליל שבת אחד, התחיל לשעמם לי... הרי את הרדיו אינני מדליק, ברכב אינני נוסע, אז מה עושים? ברגע ההוא נזכרתי שבסמוך מאוד לביתי יש בית הכנסת קמתי והלכתי לשם, המתפללים והרב קבלוני במאור פנים, אחרי התפילה הרגשתי העלעות מיוחדת ואז להפתעתי נגש אלי הרב והזמניני לאכול את סעודת השבת בביתו, למותר לציין את ההרגשה שפעמה בי - "חוסא" שכמוני - זוכה לאכול אצל רב השכונה, הסעודה עברה בהתעלות רבת, ומיד לאחר מכן יצאתי עם הרב בדרך לאמירתה השעור הקבוע שלו בבית הכנסת הרב הושיבני לידו, והשעור עבר גם הוא בהרגשה רוחנית נעלה, וכך, כמיים קרים לנפש עיפה החלוטי לקבל עלי עול תורה ומצוות, והפכתי לבעל תשובה גמור. (ברכי נפשי)

כותב הרמב"ם במורא נבוכים [הובא בספרו של הגאון הרב מזהו שליט"א

אסף המזכיר עמוד רלח] שכפי שכיבד את אביו ואמו יזכה שיכבדהו בניו כפי שאדם מכבד את הוריו בניו יכבדו את אביו אביו הזקן מתגורר בביתו, שכל שהתבגר הסבא הגדול, כך גם גדל הנטל, עד שקמה אשתו של הבן ופסקה באופן חד משמעי: על סבא לעזוב מיד את הבית! בלית ברירה קם הבן ואמר לאביו שמשום שלום בית עליו ללכת ולחפש לו מקום אחר. הסבא יצא ולא מצא מקום בו יכול היה לגור, לכן החליט להתגורר על הספסל שביניה. יום אחד הלילה היה קם במיוחד, לכן החליט הסבא ללכת אל בנו ולבקש ממנו לכל הפחות מעיל חם או שמיכה כדי שלא יקפא מקור. דפק הסבא על דלת בנו. הנכד פתח את הדלת, ושמע את בקשת הסבא המסכן האב שאל את בנו מי בדלת, והילד ענה שזה סבא שממש קר לו והוא מבקש משהו חם ללבוש. אמר האב: בעליית הגג יש שמיכת פוך, לך והבא לסבא: עלה הילד לעליית הגג, אבל התעכב מאוד. האב קרא לו אך הוא לא ענה, לכן עלה האב וראה את בנו עמל וטורח לחתוך את השמיכה לשניים. שאל אותו האב: מה אתה עושה? אמר לו הבן החכם: אני חושך את השמיכה לשני חלקים, חצי אחד לסבא שקופא מקור בחוץ, והחצי השני אני שומר לך, שכשאתה תגיע לגילוי ואני אצטרך אותך מהבית, לפחות תהיה לך שמיכה מחממת, כי מעשי אבות סימן לבנים! שמע זאת האב ונבהל, מיד קרא לאביו הזקן והחזירו לביתו על אפה ולבנתו של אשתו, וכיבד אותו כבוד גדול, ותמיד היו דברי בנו החכם לגד עיניו, והבין שמידה כנגד מידה לא בטלה! (משלי הבן איש חי)

טרח מרובה בכיבוד אב - אל תמכור מצוה זאת תמורת כל הון שבעולם

שח יהודי יקר, אשר אביו הקשיש מתגורר בביתו, ועליו לטרוח בעבורו יום יום טרחה מרובה: פגע התעניין רבי חיים בריה שליט"א בשלומו של אביו. שחתי לו את כל הנעשה, אודות הטרחה המרובה הכרוכה בטיפול באבא. נענה רבי חיים ואמר: "דע כי אף אם יציע לך מישהו לקנות ממך את המצוה הזו תמורת חדר מלא ביהלומים מהארץ ועד הגג - אל תמכור זאת, אין לך מושג באיזה אוצר כביר אתה מתעסק!!"

[א] צריך לכפול פסוק ה' מלך. צריך לאומרו מעומד עם פסוק והיה ה' למלך וכו', יחיד אפילו קורא קריאת שמע וברכותיה, כשאומרים הציבור ה' מלך וכו' צריך לעמוד, ואין צריך להפסיק לענות עימהם כשעוסק בתפילה, ואם עוסק בתורה או שותק נכון שיענה: (ה"ע-א) **אין חיוב לעמוד בה' מלך אלא ממינות השירות וזמן, חולה ראוי לתכחיל וזמן**

[ב] פסוקי ה' מלך שבסליחות צריך לאומרו מעומד, וגם השומע צריך לעמוד וה' מלך וכו' שאומרים בהקפות הושענא רבא ושמת תורה הציבור עומדין אבל אדם יושב בבית הכנסת ואינו מוקף אין צריך לעמוד

[ג] פסוק ה' מלך צריך שיאמר גדול ולא קטן

[ד] טוב לומר מזמור א-לקים יחנו ויברכנו בצורת המנורה, ובציור השכל בלבד מספיק אם אין ציור מונח לפניו, ובשבת ויום טוב אומרים מזמור השמים מספרים ויש סוד בדבר ובישיבת בית אל נוהגים לאומרו גם בחול המועד וכן אני אומר גם מזמור א-לקים יחנו וגם מזמור השמים מספרים וכן ראוי לנהוג

[ה] מזמורים של רננו שמוסיפים בשבת ויום טוב יש בהם סודות גדולים וצריך להיזהר באמירתם כי נשגבה מעלתם. ובי' מזמורים ראשונים רננו בשנותו כל אחד מהם יש בו כ"ב פסוקים כנגד כ"ב אותיות התורה וידקדק באמירתם שאם מחסר תיבה אחת אובד טובה הרבה ח"ו:

[ו] פסוק והיה נועם יש בו כונות עמוקות ונשגבות. וצריך לכון לפחות שתי כוונות א: שהש"ת ישלם כונתנו ויעלה עלינו כאלו כוננו בכל כונות הראויות לכון. ועל ידי כך מעשינו במצות, ועקמת שפתינו בתפילות, תהיה כוונה לעלות למעלה לעשות פעולתה, כוונה ב: שאם חטאנו וגרמנו לסלק אור הקדושה שנמשכה עלינו על ידי מעשים טובים, הנה אתה הא-ל ברחמיך תכונן ותתקן לאותם מעשים טובים ותחזור להמשיך עלינו אור אותה הקדושה, שתי כוונות פשוטות אלו יכוין האדם בכל פעם שיאמר פסוק זה קודם כל מצוה ועסק התורה, ויש כופלים הפסוק ולכל פסוק מכוונים כוונה אחת, ובכל קהילות ישראל נוהגים להוסיף ביום טוב מזמור של אותו יום טוב, ובישיבת בית אל לא נהגו לאומרו:

[ז] יאמר ברוך שאמר מעומד, והוא שבח רם ונשא, וכיון שהתחיל לומר ברוך שאמר יאחזו הציציות של שתי הכנפות שכנגד פניו, וישארו בידו עד סוף ברוך שאמר ואז ינשקם ויניחם, וצ"ל על הקריות

[ח] אם סיים האדם ברוך שאמר קודם שסיים החזן. יזדרז לומר תיכף מזמור לתודה ויענה אמן על ברכת החזן: (ה"ע-חולק) **שיכול לענות אמן גם אם לא יאמר מזמור לתודה** אבל אם סיים עם החזן עצמו לא יענה אמן, דהוי כעונה אמן אחר ברכותיו

[ט] אמר ברוך שאמר והתחיל בברכה בא"י ושמע קדיש וקדושה וברכו ויפסיק לענות הקדיש כולו מן איש"ר עד בעלמא, (ה"ע-יענה רק עד עלמא יתברך אבל כשסיים ברוך שאמר וכן בפסוקי דזמרה יענה עד דאמירן בעלמא) וכן יענה חמשה אמנים ראשונים של קדיש, אבל אמנים של על ישראל ויהא שלמא, ואמנים דברכות לא יפסיק לענות בפיו אלא יהרהר בלבו, וכן יענה קדושה ב' פסוקים של קדוש ושל ברוך בלבד, אבל פסוק ימלך לא יענה אלא יהרהר בלבו, וכן יענה ברוך ה' וכו' בקדיש ברכו, וכן במדויק ישחה ויענה ג' תיבות מודים אנתו לך בלבד: וכל זה הוא אם התחיל בברכה אשר באמצע ברוך שאמר, אבל אם עדיין לא התחיל בברכה אלא עודנו בי"ב ברוך הראשונים, אף על פי שכבר התחיל בהם פוסק לענות לכל דבר שבקדושה, מיהו חוזר ואומר ברוך שאמר מתחילתו עד סופו כדי שיאמר פ"ז תיבות, (ה"ע-מעיקר הדין לא צריך לחזור) וכן הוא הדין אם בשבת ויום טוב טעה והתחיל ב"ש קודם רננו, אם עדיין לא אמר הברכות באמצע יאמר רננו, ואז יאמר אחריהם ברוך שאמר על הסדר כראוי:

[ן] בתוך פסוקי דזמרה יענה אפילו אמנים דברכות, אמנים של תקבל ועל ישראל ויהא שלמא יהרהר בלבו ולא יענה אמן, וכל שכן על ברוך הוא וברוך שמו שרק יהרהר (ה"ע-יענה אמן של תקבל, יהי שלמה ועושה שלום):

[יא] ויהיה מאד שלא יפסיק בין פסוקים של יהי כבוד לבין תהלה לדוד ארוממך בשום פסוק אחר כלל, ועל כן אם רואה שמתחילים לומר קדיש או קדושה וכיוצא, ישתוק קודם סיום ידי חובה פסוקים כדי שיענה, ואם נזדמן לו עניית דבר שבקדושה פתאום שמוכרח להפסיק יענה הקדיש וקדושה וכיוצא אפילו בין אשרי לתהילה לדוד, אלא שיהיה אחר שיענה יחזור ג' פעמים אחרונים של יהי כבוד, ואז יסמוך כל הפסוקים אחריהם בלי ההפסק (ה"ע-אין צריך לחזור):

[יב] שירת הים יאמר בשמחה ובענינה כאלו עומד בתוך הים בשעת הנס, וביזה תהיה מסוגלת לכפרת עוונותיו

[יג] שבח ברכת שתבח הוא עצום ונורא, וצריך לאומרו בנעימה כמסדר שבחו של מלך, לכך לא יאמרם בנשימה אחת, ומצאתי כתוב שימנה אותם באצבעותיו והוא דבר נכון וכך אני נוהג, ולענין עניית קדיש וקדושה וכיוצא באמצע ברכת ישתבח דינו כאשר כתבתי לעיל בברכה של ברוך שאמר, מיהו צריך לזוהר שלא יביא עצמו לידי הפסק בקדיש וקדושה וכיוצא בתוך י"ג שבחים של שיר ושבחה, אלא אם רואה שהצבור מגיעים לומר כך ימתין עד שיענה עמהם ואחר כך יתחיל ב"ג שבחים, ואם בא לו הדבר פתאום בתוך י"ג שבחים שמוכרח להפסיק אז אחר שיענה הקדיש וכיוצא יחזור ויתחיל מתחילתם שיחזור לומר כן לך נאה ה' אחד ואחד שיר ושבחה וכו' כדי שיאמר הי"ג שבחים בלי הפסק בינתיים: [טו] אם רוצה לומר קדיש והוא בפסוקי דזמרה אין למחות בידם אבל אין ראוי לעשות כך אלא ידאג כשאומר קדיש יגיע לאחרי ישתבח ואז יצטרף בקדיש לשליח ציבור:

[יז] זה האומר קדיש ברכו גם הוא יאמר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולא יהפוך פניו עד שייסיים לומר ברוך ה' וכו', ואם האדם לא שמע ברכו שאומר בעל הקדיש ורק שמע הקהל עונים ברוך ה' וכו', יענה אחריהם אמן, [יח] כתבו האחרונים כשמתפלל ביחיד יאמר ברייתא זו אחר ישתבח אמר רבי עקיבא היה אחת עומדת ברקיע ושמה ישראל וחוקק על מצחה ישראל עומדת באמצע הרקיע ואומרת ברכו את ה' המבורך וכל גדודי מעלה עונים ואומרים ברוך ה' המבורך לעולם ועד, אין להפסיק באגדה זו בין ישתבח ליוצר אפילו באונס גדול, אלא יאמר אגדה זו קודם עלינו לשבח, וכן ברש תפלת ערבית קודם הברכה: (ה"ע-אין ראוי לומר שם שמים בקריאת ברייתא זו)

פרשת מקץ [יב] יזהר כל אדם לומר קודם פרשת העקידה נוסח זה, רבון עלמא יהא רעוא קמך המובא בסידורים, וביזה הנוסח שאומר האדם בכל יום קודם תפלה יהיה מוצל מלטותא(מהקללה ה"י) דרשב"י דלייט באדרא רבא דף קמ"א ע"ב, יש שכתבו שטוב שיאמר האדם אחר תיקון חצות דהיינו אחר שיאמר פתיחת זכור לטוב, לאחר רשב"י בוהר הקדוש פרשת זה דף ס"ה ע"א ובפרשת פקודי דף רס"ח ע"ב א"ר שמעון ארימית ודאי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא וכו' וכו', עד ועל דא כולם קאים זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ואם לא היה יכול לאומרו אחר חצות לילה יאמר אותם בשחרית קודם תפלה, גם בשבת ויום טוב על פי הסוד יאמרם: ועד, ולא יהפוך פניו עד שייסיים לומר ברוך ה' וכו', ואם האדם לא שמע ברכו שיאמר בעל הקדיש ורק שמע הקהל עונים ברוך ה' וכו', יענה אחריהם אמן.

מעשה מהזוהר מתורגם בכינו של תינוק הקים אביו לתחייה

...עד שהיה הולכים, באה יונה אחת לרבי אלעזר, שהיה נמצא לפניו. אמר רבי אלעזר, יונה בשרה, תמיד היית נאמנה בשליחותיך. לבי אמרו לו, הרי החברים באים אליך, ואני עמך, ונר יתרחש לנו לשלשה ימים, ולא יכל עלינו פחד, שהרי בחדרנו אנו הולכים אליו. השיב פעם אחת לרבי, ואמר, לא שמענו מספיק, ורבי בעיני הרבה על רמון אחד מלא שנתן תחתיו, ויוסי שמו. הלכה אותה היונה מלפניו, ואותם החברים הלכו. אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מה זה? תמהתי ברבה ממה שראיתי. אמר לו, היונה הזו באה אלי בשליחותי רבי יוסי עמי, שהיא בבית הללו, ונדעתי מה הייתה הזו שהיא נצל, וחלופי נפל עלי ונתרפא. עמי שהיה הולכים, הרי עורב אחד עמד לפניו, קורא בכח ומצצצ צצצו גדול. אמר רבי אלעזר, לך אתה קמך ולך אתה מתקן. לך לך רפך, שהרי ידעתי. אמר רבי אלעזר, חברים, נלך ונגמל קסד לרמון שהיה מלא מהפל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, שהרי הסתלק מהעולם הזה ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו. סטו מהדרך והלכו לשם. פיו שראו אותם כל בני העיר, וצאו אליהם, ונכנסו לבית רבי יוסי מפקיעין אותם החברים הללו. בו קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן לשום אדם שנגיע למשת אביו אחר שמת, אלא היה לבדו סמוך לו, ובקה עליו, פיו בפיו מתבק. פתח אותו תינוק ואמר: רבון העולם, פתוח פתורך (ברים כב) כי יקרא קו צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. היה צועק אותו תינוק ובוכה, ואמר: רבון העולם, קמך דבר זה של התורה! שני בניי היינו מאבא ואמי, אני ואחותי הקטנה ממני, היה לך לקחת אותנו וילקח דבר התורה. ואם תאמר, רבון העולם, אם פתוח, ולא אב - הרי כאן הכל הוא, אבא ואמא. אמא מתה, ולקחת אותה מעל הבנים. פתח אבא שהיה מכסה עלינו נלקח מעל הבנים. איפה דין התורה? בכו רבי אלעזר והחברים מול הבני והצעקה של אותו תינוק. פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי כב) שמים רזים וארץ לעמק וגו'. עד שהיה אומר רבי אלעזר פסוק זה, היה עומד אש מפקיעין ביניהם, ואותו תינוק היה דבק פני אביו ולא היו נפרדים. אמר רבי אלעזר, או שרוצה הקדוש ברוך הוא להרחיש נס, או שרוצה שלא שתפול אדם אחר עליו, אבל עד דבר אותו התינוק ודמעותיו איני יכול לסבל. עד שהיה יושבים, שמעו קול אחד שהיה אומר: אשירי רבי יוסי שדברי הגדי הקטן הזה ודמעותיו עלו אל פסא המלך הקדוש, ודנו דני, וישלשה עשר בני אדם הזמין הקדוש ברוך הוא למלאך המנות בגלגל, ויהי עשרים ושתים שנים הוסיפו לך עד שתלמד תורה את הגדי השלם הזה החביב לפני הקדוש ברוך הוא. קמו רבי אלעזר והחברים, ולא השאירו אדם לעמד בפניה. מיד ראו אותו עומד אש שעולה, ורבי יוסי פתח עיניו, ואותו תינוק דבוק פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשירי חלקנו שראינו תחית המתים עין פעול. קרבו אליו, והיה אותו תינוק לן פארו שבע העולם הזה. אמרו, אשירי אותם רבי יוסי, וברוך הרחמן שהרחיש לך נס על הצעקה והבכי של בנך ובדבריו, שפך דחק בדברים נפים לשער השמים, בדבריו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים. לקחו את אותו תינוק ונשקוהו, ובכו עמו מרב תודה, והוציאוהו לבית אחר, והתעוררו עליו, ולא הודיע לו מיד, אלא אחר כך. שמחו שם שלשה ימים, וחדשו יחד עם אותו רבי יוסי כמה חדושי תורה.

אמר לו רבי יוסי, חברים, לא נתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי באותו עולם, אלא לאחר שתים עשרה שנים. אבל שלש מאות וששים וחמש דמעות ששפך בני, ונכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש, ואני נשבע לכם, חברים, שבשערה שפתח באותו הפסוק וצעק בדברים ההם, הודיעו שלש מאות אלף סקדושי ישיבת הרקיע, וכלם עומדים לפני המלך הקדוש, ובקשו עלי רחמים וערבו לי, והקדוש ברוך הוא התמלא רחמים עלי. ויפה לפני אותם דברים ואיך מסר נפשו עלי. ואפטרופוס אחד היה לפניו, ואמר: רבון העולם, הרי פתוח (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עו למען צורריך להשבית אויב ומיתנשם. הרי רצון מלפניך שזכות התורה וזכות אותו התינוק שמיסר נפשו על אביו, שתחיו עליו וינצלולשלושה עשר בני אדם הזמין לו תחנית, וערבוו נתן לו מבין קשר זה. אז קרא הקדוש ברוך הוא למלאך המנות, וצוה אותו עליו שיתחזר לאחד עשרים ושתים שנים, שהרי אין הערבוו לפניו, אלא להשיב לידו משפונות שהיו בלדו. פתח חברים, משום שראה הקדוש ברוך הוא שאתם צדיקי אמת, התרחש הנס לפניכם.

אמר חז"ל: מזוכר בפרשתינו אם כסף תלווה את עמי והוא חובה ולא רשות ושכרו גדול מאד של המלווה רק שידאג לבטחונו את צריך להפקיד את הכסף בגמ"ח ולעשות אותו חסד ישנם גמ"חים ידועים המלוים לעניים בשעת דחקם, הפקד את כסףך (לכל היותר בסכום השווה לדולר) בערבונות ובהבטחות הראויות, ובמקום שכסף ישחה בבנק שיהיה אצל אותו גמ"ח. ועל כך היה אומר הגאון רבי שלמה זלמן אורבך זצ"ל, אדם שמלוה את כספו או שמפקידם בגמ"ח יכול להוריד מחשבון כספי מעשר את סכום אחוזי הרוח שהיה מרויח לו היה מפקיד כסף זה בבנק. וכה היו דבריו לאחד שבא לשאלו האם כדי להפקיד כספיו בגמ"ח פלוני, ישבר את תכנית החסכון שיש לו: "לשבר ותעביר, אני מבטיח לך שהקדוש ברוך הוא ישלם לך את כל הכסף שיכלת להרויח בכל תכנית חסכון אחרת. תשאיר להקדוש ברוך הוא לדאג לכלכל אותך בצורה שהוא רוצה, ואל תשקיע בשום דבר אחר חוץ מצדקה" מובא בתוספתא מסכת בבא אחר פרק ט הלכה ל' ר' יהודה אומי משם רבן גמליאל הרי הוא אומי ונתן לך רחמים ורחמן והרבך וגו' זה סימן יהא בידך כל זמן שאתה רחמן הרחמן מרחם עליך

שאלה: בירושה שהבנים אינם יכולים לגשת לירושה ללא חתימת הבנות על נכסי אביהם האם הבנות חייבות לחתום כיוון שאינם יורשות דין תורה...
תשובה כתב ביביע אומר חלק ט ח"מ סימן ח' שכיון שיש פוסקים שאינה חייבת לחתום יכולה לומר שקיים לי כפוסקים אלו וממלא צריך לתת להם פיצוי...
המדינה וכל על דווקא בנכסים שזקוקים לחתימתם אבל אם יש זהב כספים בכספת הבית אין לבנות חלק כלל אלא אם כן הסכימו האחים לותר ולחלוק עם הבנות (על פי דין),

הרב קרליץ בחוט השני חו"מ עמוד שטו' סובר שחייבת לחתום ללא תשלום ורק עבור הטרחה כגון הפסד יום עבודה יכולה לקחת וזכורני שדעת הפתחי חושן שיכולה לקבל פיצוי וכתב שם שאין סכום מסויים מהו הפיצוי היה מעשה בדרום אפריקה בבת חרדית ששני אחיה מחללי שבת בפרהסיה ואמרו לאחות את בת ולא יורשת (זה השם מחללי שבת לא הפריע להם אלא כשהתורה מסייעת להם נזכרים להשתמש בתורה) פסק לה הרב שטרנבוך מכיון שהדין שאת צרכה לחתום הוא מדין השבת אבידה וכיון שהם מחללי שבת אין להם דין השבת אבידה אם כן תאמרי להם שאת דורשת שלישי על החתימה (לא על הירושה) להחזיר את הנכסים אליכם

לדון דין אמת לאמיתו

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם בעל הטורים כותב כמה רמזים בפסוק הראשון של הפרשה הכוללים כמה מהלכות חשובות בחושן משפט
ואלה - ראשי תיבות ויחייב אידם ליחקור הדין. כלומר שהדין צריך לנסות לדלות מהמתדיינים דברים שהם רוצים להסתיר ולהגיע לחקר האמת, הרב מצליח מזוז זצוק"ל מספר שבזכות שהיה "שען" שלוש שנים למד להכיר את רמאותם של אנשים וזה עזר לו כשדן דיני תורה להגיע לחקר האמת
המשפטים - ראשי תיבות הדיין מ'צווה שיעשה פירשה ט"רם יעשה מ'שפט. היינו שיש מצווה על הדיינים שלפני שדנים את הדין לפתוח בפשרה שאז הדיין מרבה שלום בעולם כיון שפשרה היא בהסכמת שני המתדיינים וכך נוצר שלום בעולם
אשר - ראשי תיבות א'ם שנייהם ר'וצים. כלומר שפשרה עושים רק אם התובע והנתבע מסכימים לפשרה ולא בכפייה
תשים - ראשי תיבות ת'שמע שניהם י'חד מ'דברים. זהו דין שאסור לדיין לשמוע אחד לפני השני כיון שדברי הראשון ששמע נכנסים בליבו ונוטה לפסוק כמו הראשון ששמע ואם שמע אחד דשלא בפני השני הדיין ששמע את המתדיין שלא בפני בעל דין השני נפסל מלדון דין זה

לפניהם. ראשי תיבות ל'א פניו נדיב י'הדר. היתנכר מהים. כלומר למרות שאחד עשיר ומכובד והשני פשוט חייב לדון לפי האמת ולא לנסות למצוא חן בעיני העשיר אלא ידון לפי האמת ללא שום נגיעות.
סמך משפטים לפסוק הקודם ולא תעלה במעלות לומר הו מתונין בדין, מעלות בגימטריה מתונים כלומר לא יעלו אלא ילכו במתון שלא ימהרו לפסוק את הדין גם אם הדין נראה פשוט אלא ילינו עם הדין אולי יתחדש להם פתאום דבר שלא חשבו עליו לפני כן וכפי שאומר הטור שיש להחמיץ את הדין ולא לפסוק מהר וכותב הטור בסימן יב "מובא בירושלמי בימי רבי שמעון בר יוחאי בטלו דיני ממונות ואמר רבי שמעון בר יוחאי אין חכם כרבי יוסי כי חלפתא וכשבאו שני אנשים לדין על מנת שתדינו דין תורה אמר אינני יודיע לדון לכם דין תורה", רב כשהיה בא לפניו דין תורה הקים בית דין של אחד עשר איש שאם יטעה בדין העונש יתחלק ליותר אנשים ואמר על עצמו הלוואי שיציאתי מבית הדין תהיה כמו שנכנסתי לבית הדין שדנתי כמו שצריך.

סמך משפטים לאהלי כסף שהוא הפסוק שפרשה הקודמת לומר שלא ימנה דין בשלל ממון. כתוב לפני-כן "כי חרדך הפת עליה" לרמוז שצריך הדין לראות בזמן שפוסק את הדין כאילו חרב מונחת לו על ריכו שם לא פוסק לפי האמת יענש על כך שיראה שניהם פתוחה לפניו.

ואלה המשפטים אשר תשים. סופי תיבות מרמה שאם יבא דין מרומה לפני יחקרו וידרוש כדי להוציא לאמיתו..

ויש בפסוק ה' תיבות לומר לך כל הדין אמת לאמיתו כאילו קיים ה' חומשי תורה, וכאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית: ורו"ל (שבת י.) אמרו שכל דין הדין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית לדון לאמיתו משמעו להגיע לחקר האמת הדין מצווה לא רק לפסוק לפי הנתונים שבידו אלא להתאמץ ולהגיע לחקר האמת ואז עליו נאמר שכל דין שדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית הדגש הוא לאמיתו ש"א מסתמך רק על הנתונים שבידו אלא חוקר ושואל ועושה "טריקים" כדי להגיע לחקר האמת ואומר הבן איש דרשות מדוע כתוב אין לדין אלא מה שענינו רואין צריך לומר מה שאזוניו שומעות שהן לא ראה את המעשה אלא רק שומעו בבית דין והסביר עיניו הכוונה לעיני השכל שלא יתייחס רק למה ששומע באוזניו אלא עליו לבחון בעיני השכל האם הדברים נראים ונכונים שלא יבאו לידי שבועת שווא ולהוציא ממון שלא כדין כפי שמסופר על הרב שלמה קלוגר שהיה אדם

סוחר ביין שהיה לו שכיר העוזר לו במלאכתו, לקראת פסח נסעו יחד לקנות חביות של יין לחג הפסח עוזרו של הסוחר שצורר כספו בכיסו חיפש מקום להחביא את כספו והחליט להניח את הכסף בתוך אחד החביות של היין כשהגיעו חזרה לעיר, עוזר הסוחר רץ להוציא את כספו מהחבית אבל הכסף לא נמצא מייד רץ לרב שלמה קלוגר וסיפר לו את הסיפור שאז אותו הרב אתה חושד במישהו אמר לו כן אני חושד בסוחר שאני עובד אצלו, קרא הרב לסוחר ואמר לו שנגנב הכסף של עוזרו והרב אמר לו כמובן אינו חושד בו רק שהוא שואלו במי הוא חושד אמר לא אינני יודע ואיני מכיר משהו שאפשר לחשוד בו אמר הרב כיון שכך אני מוציא הודעה לבני העיר שינך אסור בשתיה כיוון שאתה לא ודאי לא גנבת אותו ורוב העיר פה גויים אם כן מסתבר שגוי גנבו והוא נגע ביין ואסרו ואם כן יינך אסור בשתיה שמע זאת הסוחר נבהל מאד ואמר מיד לרב, הרב אני גנבתי אמר לו הרב אתה לא נאמן כיוון שאתה רוצה להציל את יינך מיד רץ הסוחר לביתו והביא את הארנק ואמר לרב הנה הארנק היש הוחפה טובה מזו שאני גנבתי את הארנק, הרב קרא לעוזר הסוחר ושאלו אם זה ארנקו והשיב אכן כן והתיר הרב בחזרה את היין אנו רואים את חכמתו של הרב שגרם לגונב להודות בגניבה ולרדת לחקר האמת

הגרמ"ע יוסף זצ"ל סיפר פעם על אדם שגנב מטבע זהב מחבירו. כשהרגיש הגנב החל לרבי עם הגנב. למה גנבת ממני. ההוא כמובן שהכחיש ואמר לא היו דברים מעולם, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. החליטו ללכת לדין תורה אצל רבי יעקב מליסא בעל ספר תגיבות המשפט, חקר הרב היטב את בעלי הדין וראה באמת למי שייך הכסף. אמר רבותי לפני הכרעת הדין ביה"ד יוצא להתנייעצות במשך כמה דקות, היות והמטבע סבוך ביותר. נכנסו הדיינים לחדר שלהם. והרב ידע שהגנב הרשע מקשיב ומטה אוזן לשמוע מה מתנייעצים הדיינים הרים קולו במקצת ואמר רבותיי פלוגי ודאי צודק [הגנב] אני אשאל אותך איש לו סימן במטבע. אם יאמר שיש במטבע חריץ למעלה מעל דמות דינקו על המלך אהיה חייב לזכות אותו בדין. כשנכנסו הדיינים לבית הדין לאחר ההתייעצות אמר הרב לחשוד, יש לך סימן על המטבע? אמר לו כן, יש חריץ מעל דמות המלך במטבע. הגיש לו הרב את המטבע שלא היה בה שום חריץ ושאלו היכן החריץ? ופני המן חפו:

מעשה ביהודי וערבי שבאו לדין תורה אצל הסבא של הבן איש חי הערבי תבע את היהודי על חוב שהוא חייב לו והיהודי רצה להשתמט ולדחות את פרעון ההלוואה הכחיש את החוב והרגיש הרב שהיהודי משקר לדחות הפרעון הרב יצא הוא ושמשו והשארית את שניהם לבד ובלו שירגישו ועלה הרבלעורת ששים שטמע את הערבי שאומר ליהודי איך אתה משקר ועלה לו היהודי מה אעשה אין לי כסף עכשיו ומפחד אני שתכניסני לכלא מיד ירד הרב ואמר שמעתי את שיחתכם תודה על האמת ואכן הודה וכך הרב גרם להחליט את הדין לאמיתו ובכך קידש שם שמים בפני הגויים

וכן מסופר שפעם הייתה הכחשה בדין תורה אמר לו הרב אם לא תודה על האמת אני ישיבע אותך בשני לוחות הברית ואמר לשמש בית הדין לך תטבול במקווה ותביא את שני לוחות הברית ראה זאת הנתבע ופחד להישבע ולוחות הברית הוודה על האמת שאכן הוא חייב כסף ושילם את מלכ הכסף לאחר ששילם שאל את הרב מנין לך רב "שני לוחות הברית" הרב הלך לספריה והוציא לו את הספר "שני לוחות הברית" לשל"ה הקדוש וכך הוציא את הדין לאמיתו

מסופר על שלושה ערבים שהחביאו את ממונם במקום שרק שלושתם ידעו את המקום והנה נעלם הכסף הלכו למלך טונים שפסוק להם, המלך לא ידע לפסוק מי לקח את הכסף ושלה אותם לרבי משה כלפון הכהן הגיעו לרבי כלפון אמר להם שבו לאחר מכן אמר להם בואו אלי שלושתכם הם באו לאחר כמה דקות אמר להם הרב אני לא יודע לפסוק את הדין תלכו אחרי שיצאו שוב פעם קרא להם אחרי דקה אמר להם שוב אני לא יודע את הדין תצאו את הדין תצאו הם יצאו אחרי דקה שוב פעם קרא להם אמר להם בואו ואמר להם שוב תצאו אני לא יודע מי לקח, הם יצאו מיד תפס את אחד הערבים ואמר למלך תלקה אותו עד שיגלה הוא הגנב וכך היה והראה את הארנק ואת ההכסף

שאלו את הרב כיצד ידעת ענה להם הרב אני רואה שאחד הערבים שנכנס לבית דין נכנס אחרון ואלו כשאמרת לי להצאת הוא יוצא ראשון בדקתי זאת כל פעם כשאמרת להם שאני לא יודע את הדין ושוב פעם תכנסו זה חזר על עצמו שלוש פעמים בכניסה לבית דין נכנס אחרון ביציאה יצא ראשון מיד הבנתו שהוא הגנב ומפחד להיות בבית הדין ולכן תמיד נכנס אחרון ויוצא ראשון בפעם אחד אולי מקרה הוא לכן חייקת את הדבר שלוש פעמים והיה קידוש ה' גדול על חכמתו של הרב

ומעשה במיליארדר רייכמן שכתב שתי צוואות וצויה על בניו שיפתחו אחת לפני הקבורה ואחת לאחר הקבורה. בצוואה הראשונה ביקש אביהם לקבורו עם גרביים. וכשבשקבו מהחברא קדישא שקיימו את הצוואה. סירבו בתוקף ואמרו שאין דבר כזה ועל כרחם קברוהו בלי גרביים. ופתחו את הצוואה השנייה לאחר הקבורה וראו שכתוב בערך כך, בני תלמדו לקח, היה לי מליונים ואפילו גרביים לא לקחתלי לכן תיקחו אתכם דברים שעוברים גם אחרי מאה ועשרים צדקה ומעשים טובים כגם שכתוב 'יהלך לפניך צדקך'. אריכות ימים ושנים על גמא ועשרים רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדיחא ודחי רבן לוי וסופר וינצר ויורם ויצא את הפתח ופתיח בוגי ביתא [שבת ל']